

ОПТИЧКА ИЛУЗИЈА НА АНТИЧКОЈ ФРЕСЦИ

Ивана Марцикић

Сл. 1. Улаз са вртом, *Poppaea's villa*, Оплантис,
фото: Miguel Hermoso Cuesta, wikimedia.org

Сл. 2. *Villa-di-Poppaea*, фреска у главном салону,
фото: holeinthedonut.com

Фреске из Херкуланума, посебно оне из виле Неронове супруге (*Poppaea's villa in Oplantis*), ретко су претстављане у стручним публикацијама. Откривене су 1977. године (сл. 1). Данас су предмет интересовања два Универзитета, једног из Салерна и другог из Напуља. Развој технологије омогућио је да сада приступ њиховој анализи буде мултидисциплинаран.

Оптичке илузије, помоћу којих су на њима приказани ентеријер и екстеријер, су капитални примери у домену оптичко-физиолошке перспективе, посебно имајући у виду њихову вредност с обзиром да је у питању античко зидно сликарство (сл. 2).

Пажљиво изабрани плавичасти колорит који је на њима доминантан, указује да су сликари фресака познавали ЕФЕКАТ ВАЗДУШНЕ ПЕРСПЕКТИВЕ. Дејство оптичких илузија су појачали употребом светлости и сенке. Подсећамо да је илузионистичке композиције немогуће остварити без потпуног владања линеарном перспективом, затим без познавања конструкција рељефне, односно позоришне перспективе, као и без

коришћења перспективе бојом. Утолико више задивљује сваки визуелни ефекат који је на овим античким фрескама осмишљен, а који не само да „покреће“ зидну површину на којој су фреске, него успева да статичност њихове подлоге претвори у просторну игру архитектонских илузија.

Посматрач је у могућности да самом себи поставља питања чијим решењима одгонета оптичке замке и да тако добијене необичне, различите визуелне импресије сложи у мозаик који постаје улазница у виртуелни простор. Питамо се да ли је заиста ова чаролија могла да настане још у античко време? Одговор налазимо у чињеници да то, у свему специфично доба људског ума, служи и данас као путоказ на неизвесном путу који води ка откривању новог у науци и уметности.

Поменути универзитетски пројекти везани за ове фреске, почињу прецизним фотограметријским анализама (сл. 3) које, обрнутим процесом настанка модела и помоћу њих остварених реконструкција приказаних архитектонских елемената, доказују да се не ради о слици реалне архитектуре, већ их је могуће објаснити као ПРО-

ЈЕКТОВАНЕ ИЛУЗИЈЕ. То нас наводи на детаљну реконструкцију међусобно усклађених реалних објеката и виртуелног простора.

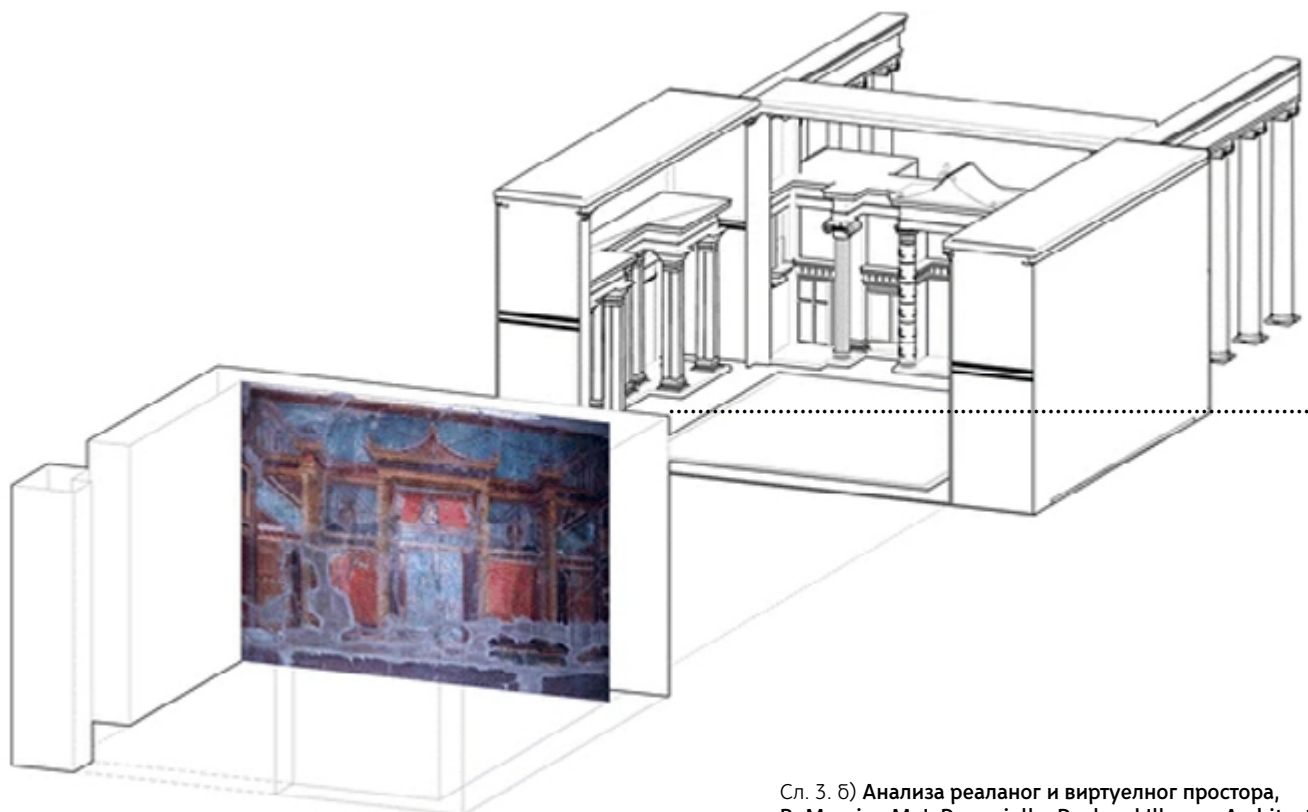
Употреба иновативних технологија омогућава нам да данас, док посматрамо ова ремек-дела, имамо нови визуелни доживљај. Остварен је помоћу повезивања реалног простора и оног насликаног, уз очигледан утицај представљене сликане архитектуре на изграђени стварни простор у коме је стварана фреска.

Сл. 3. а) Фреска из салона Pomegranates, фото: pompeisites.org

Литература

1. Barbara Messina, Maria Ines Pascariello: Real and Illusory Architectures in the Pompeian Frescoes, *Nexus Network Journal* 18, 585–598 (2016).
2. Amedeo Maiuri, *Herculaneum*, Istituto geografico de Agostini, Novara, 1976.
3. Andreas Beutin, Roger Diederer: *Lust der Täuschung, Von antiker Kunst bis zur Virtual Reality*, Hirmer Verlag GmbH, Minhen, 2018.

Сл. 3. б) Анализа реалног и виртуелног простора, В. Messina М. I. Pascariello, *Real and Illusory Architectures in the Pompeian Frescoes*, *Nexus Network Journal* 18, фото: link.springer.com